

La Letra Mesadièra

11 car. Enric Fabre 09100 PÀMIAS
05.81.06.03.88/ieo09@orange.fr
<http://ieo-arieja09.blog4ever.org/>

AGENDA

Ràdios

Del diluns al divendres, a l'entorn de 8h20 e 18h50, lo **dissabte** a 14h00 e lo **dimenge** a 11h00 sus *Ràdio Transparence* (93.7 FM), *De còr e d'òc*.

Cada dimars, de **19h00 a 20h00** - *Era votz dera montanha*, sus *Ràdio Coserans* 94.7 FM

Corses e talhièrs d'occitan

Lo diluns a 9h30 a Pàmias (Espaci occitan) - Cors d'occitan debutants.

Lo diluns a 20h30 a Sent Joan del Falgar (sala del Fogal Rural) - Talhièr d'occitan totes nivèls.

Lo dimars a 17h00 a Foish (Le Leo) - Cors d'occitan debutants e a **18h00** - cors d'occitan confirmats.

Lo dimèrcres a 17h00 a St Guironç (10 car. del Priolach) - Cors d'occitan debutants e a **18h30** - Cors d'occitan confirmats.

Lo dimèrcres a 20h30 al Fossat (Teatre de Verdura) - Talhièr d'occitan totes nivèls.

Lo dijòus a 10h30 a Pàmias (Espaci occitan) - Cors d'occitan confirmats.

Lo dijòus a 17h00 a L'Avelhanet (Centre multisports) - Cors d'occitan debutants e a **18h30** - Cors d'occitan confirmats.

Contacte : 05.81.06.03.88 o ieo09@orange.fr

Acamps

21/02/2019 a 20h30 a Pàmias (Espaci occitan) - Acamp del Cercle occitan Prosper Estieu.

28/02/2019 a 20h30 - Amassada generala del Cercle Occitan Prosper Estieu. Contacte : 05.81.06.03.88 o ostaloc09@orange.fr

Animacions

07/02/2019 a 18h30 a St Guironç (car. del Priolach) - Presentacion de l'Almanòc 2019 pel Cercle Pèire Lagarda. Contacte : 06.75.40.93.64 o claudine.rivere-souilla@orange.fr

16/02/2019 de 9h00 a 16h30 a Pàmias (Espaci occitan) - Estagi d'occitan nivèl III. Veire enquadrat p. 2.

16/02/2019 de 10h00 a 17h00 a Pàmias (Espaci occitan) - Pòrtas dubèrtas de la Calandreta de Pàmias. Contacte : 05.61.60.58.08 (Calandreta)

22/02/2019 a 20h45 a Foish (L'Estiva) - Presentacion del CD novèl de Revelhet « Faribòlas e bimbaròlas ». A gratis.

Contacte : 05.61.05.05.55 - accueil@lestive.com

22/02/2019 a 19h00 a Montsegur (sala comunala) - Serada pescalhons organizada pel Cercle Occitan del País d'Òlmes/Mirapeish.

Contacte : 06.80.13.10.52 (Daniel Girard)

Mot de la Presidenta

Caris sòcis,

En aquesta debuta d'an novèl, recebèri fòrça vòts e amb la bona annada un responsable, elegit de la Republica començava atal : « *Ariegeoues parlo patoues !* »

Totjorn i tornam. Òc, las gents d'Arièja, les qu'an popada la lenga al brèç son convençuts de parlar un patés e les autres que parlan e qu'escrivon una lenga qu'aprenon a l'escòla o endacòm mai, elis parlan occitan.

Alara, òc, i a diferéncias entre le patés de la carrièra e la lenga dels *saberuts*. Le patés es aquela lenga que s'es apaurida de costejar le francés dempuèi sègles e les *saberuts* ensajan de tirar de sa lenga totes les biaisses del francés quitament se son estats occitanizats. Aquò's una realitat que cal far amb ela. Anam pas repotegar les qu'an la lenga mairala e mai empleguen francismes !

Empacha pas qu'un responsable avisat deuriá tenir un autre discors.

La lenga d'un pòble es quicòm d'essencial, de fonamental, es çò que pòrta son Istòria, sa cultura e la memòria collectiva. Cercar de la redusir o mai encara de la voler far desaparéisser en balhant pas pro d'ajuda als que l'aparan, es una mena de suicidi.

Se la lenga se pèrd, nos perdrem amb ela.

Digús saurà pas pus d'ont ven. Existirem pas pus !

Les que vòlon redusir la lenga a un patés se desvaloran, dison de òc a l'escòrna dels franceses que serián sols per parlar una lenga vertadièra. Nos panan l'identitat e le passat. E, sens passat, cap d'avenidor.

L'avenidor depend de nosautres e de nòstra capacitat de le bastir.

Les eveniments pròches mòstran cossí es precària e malsegura la situacion de l'IEO d'Arièja, tan per la moneda coma pel foncionament.

Solide, les dons dels aderents e dels amics nos permetràn de contunhar un tròç de camin e la moneda del teatre ajuda plan tanben. Mas es pas una solucion de totjorn mendicar als nòstres ; parièr pel teatre qu'es pas

un revengut segur. Cèrtas les cercles fan : avèm le Festenal de Pàmias o l'Alman'Òc de Foish e les cercles de Coserans e del país d'Òlmes/Mirapeish trabalhan tanben mas, l'ora es venguda de far una mena de balanç, de soscar amassa a çò que sèm, a çò qu'avèm, a çò que volèm far e cossí ac podèm far. Nos cal metre al punt d'estrategias per portar a tèrme d'accions realistas al nivèl del departament e trapar a tot còst mejans novèls.

L'amassada generala de l'associacion se debanarà a Foish al mes de març que ven, serà l'escasença per cadun de dire cossí vetz l'avenidor de l'IEO, de donar son vejaire sul biais de trabalhar e de prepausar d'idèas per passar las dificultats actualas. Sèm totes benevòls e tot le monde fan mestier. Mai serem, mai farem e mai aisidament. Alavetz vos demandi de respondre nombroses a la crida, atal entre totis farem tot.

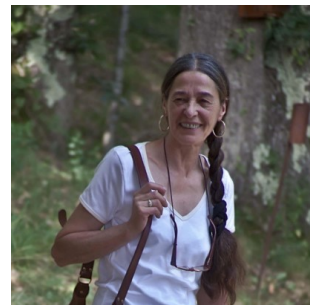
Annia Wolf

~~~~~

Despartida

Venem d'aprene la despartida de Domenja Blanchard, sòcia de l'IEO dempuèi nombrosas annadas amb son òme desaparegut i a as pas gaire. Domenja menèt un trabalh remirable als costats d'Andrieu Lagarda, nos ajudèt tanben a la difusion dels libres. Que sos pròches receban las nòstras condolenças.

~~~~~

Estagi d'occitan nivèl III

dissabte 16 de febrèr de 2019

Pàmias (Espaci occitan)

Lenga e istòria occitanas per Patrici Pojada

9h00 : Acuèlh

9h30-12h30 : Questions de fonetica, de fonologia e de morfologia de l'occitan

12h30-13h30 : Repais tirat de la saqueta

13h30-16h30 : Las grandas caracteristicas de l'istòria d'Occitània moderna del sègle XVI a XVIII.

Tarifa : 30€ la jornada. Inscipcions al 05.81.06.03.88 o ieo09@orange.fr

~~~~~

La cronica de Claudina Ribèra Solhà

La petita Marí

(paisanòta deth país d'Èrp enas annadas 1920)

... « Aquí, veses, que's draueish era rota de Lastès cap a Lacort, ont passavan bèstias e gents complicitats d'un meme trabalh.

Aquí que passava la petita Marí. Onze ans tot just dins sa fragilitat de mainada orfanèla tanlèu la naishença. Onze ans entram las duas guèrras, ont la realitat paisana cambiava tròp lèu çò qu'auriá pogut èster l'enfança. Eth trabalh que pausava eth besonh absolut, la susvita, la condicion de las gents, necessitat prumèra. Tanlèu qu'eths braces podían servir, qu'òn anava per aqueris camins entraucats.

Marí que deishèc era'scòla, certificat d'estudis en pòcha, enà adujar cadà diá una familha en grana dificultath, tant aviá subit de misèras e de calamitats : guèrra, ftisia, pai partit tròp d'ora, infirmitath sense assistença, e patiments que rendían era vita aspra. Aquera dura realitath que sacrificava tota riquesa, tota causida, tota libertath...

Alavetz Marí que prenguèc aquera plaça impossibla coma una providença : eth collectatge de la lèt a través vilatges e escarts. Que partejava aquera condicion amb eth ase Grison, praubia bèstia se n'èra, docila, cadà diá blassada peth bast crudèl que pesava dets sièus dus bidons de vint litres de lèt, que calíá portar en un difficile combat.

Una bèstia, una dròlla enà una mema condicion, exigenças sense pietath, e que totis semblavan eshoblidar's... Grison qu'anava devant, esclopets aishús tartèrs que s'escapavan, eth ivèrn aishús las congèras que's mavián. Marí que seguishiá amb eths siàus barlets a penas escapoladis de vèrn rog, chic de palha e eths pès nudis.

La paur. Paur de la net, de càger, de lisar, e desesper se, per malur, eth preciós cargament se versava, perdut aishuu vielh sendèr entraucath. Alavetz que tornarián eras colèras, eths repròchis, eths castigaments, eths crits, e per aquera dròlla perduda totis eths plors coma un suplici. E Grison que's güardariá eras sièuas plagas vivas aishuu cuer, de tant d'esfòrces, quand eths bidons se hasián pesantassis d'aquera blanca riquesa.

Qu'èram ath temps deras traccions animalas, dera fòrça viva deths braces que hasiá dera dròlla una adulta ja prèsta a tot aqueth combat.

Grison qu'anava devant, frenant peras devaladas, grimpant d'aspris carrerons. Que coneishiá per còr cadà dificultath, cadà pèira que lisava, cadà sason e sos secrèts. Que traçava solet eth sièu vielh camin de pena, tostem le meme, fisèl a las oras.

Marí que seguishiá cadà pas, entrò l'ombra baishanta deths granis casses que mercavan la vielha rota de Lastès. Fina e trantalhanta ath prumèr maitin deth diá, movamentòt dera vita dedens sa raubeta de bura nera, que'n anava...

Que caliá devarar a Regula de baish, seguir eth camin dera Quèra cap a Araus, e encontrar aqueris òmes, paisans mès lèu grossièrs. Eth aun que reclamava eth sièu paquet de gris, o de cafè, o son quilò de sucre... Eth escambi que's hasiá. Marí que tenguiá eths comptes aishús un carnetòt ont cadà un podiá verificar... fòrta responsabilitat au moment deth balanç deth diá.

A Lacort que descargavan, abans de tornar partir altalèu vèrs Sengüanheth, Saurath, Atès, riba gaucha deth Salath.

Que caliá levar eths bidons, cadà un arribant de prèssa, volent èster servith eth prumèr. Grana carga, fòrta responsabilitath, al-delà deth possible, and'aquera dròlla sense cap de consideracion, nescuda esclava, e qu'òn s'eshoblidava quauqu'un còp, sirventa ath jòc deus senhors de tostem : enfança plena de repròchis, aishús era qüala repausava la fortuna dera familha.

La jardinièra que les demorava encara a Lacort, andà aturar, devèrs miegdiá, et frut det second circuit. Arrossegada per dus muletasses, que partiá altalèu librar a la frutièra d'Ost.

Alavetz, crebada e le vente vueit, Marí que tornarà a puejar at vilatjòt, que botarà eth ase Grison arà bòrda, pueish, estrangèra, qu'aurà dret, tota sola, a un magre repèish, una sièta de sopa e un troçòt de camanbèrt.

Atau qu'aurà traucadas eràs sièuas espertenhas de còrda, ets esclòps que perderàn ets fèrs que les hasian durar mès longtemps, e, plan vite, l'aur fragile de sos onze ans que se n'anirà.

Que contunharà, encara e encara, a non desesperar pas d'arrés, andà portar a casa quauqua pèça, un fromatge ja passat, e sa harda esquiçada.

Que tornarà trobar una mai andà un bonur a inventar, a imaginar, a voler de totas fòrças al pas de las sasons perdudas. »

Tèxte d'Andrieu Som, revirat per Claudina

~~~~~

Un conte d'Alan Vidal

Le clan de las pesegadas

Temps a, Pèire viviá tot solet al castèl de Pèiregal sens sirventas, ni vaillets. Mas pro sovent de quora en quora caminava mièja lèga per encontrar Onorat son mèstre vailet e òme de fisança e coma èra pas un maissant bogre, en camin n'aprofitava per saludar tot son monde.

Malgrat que visquèsse secretament, de quora en quora Pèire de Pèiregal viatjava. S'escapava amb son caval, a tota ora de jorn o de nuèit per espiar sas vinhas o sas recòltas, per caçar sus sas tèrras o per cortejar dins autres castèls. Per plan dire, degun, sabiá pas dire ont se trobava le mèstre ; coma le gat salvatge que se vetz de temps en temps a l'ostal e qu'òm sap pas jamès ont se remisa.

Aquel dobte frustrava pro les servitors. D'unes, gaire valents mas fòrça aluserpits -le clan de las pesegadas- endevinavan se le mèstre èra en defòra o en dedins en esepissant las traças dels fèrres de son caval. S'adobavan que le camin siaga mòlh a punt en i escampant regularament le lessiu de la ruscada.

Vos'n dobtatz, le mèstre durmissiá pas dins la palha. Sas rendas e las vendas de vin e de bestiar, en rapòrt de sa vida austèra li permetián d'estalviar fòrça moneda a longor d'annada. A tal punt que le castèl de Pèiregal èra vengut amb le temps, un vertadièr còfrefòrt. De bilhets, d'escuts, de loïses, de lingòts, les lençòls ne tibavan, las tiretas ne petavan ; e contava mès que i auriá agut pèças d'aur darrèr un mièg-muèg o dins una vièlha tina, al vièlh chai ont degun anava pas.

Un maitin de divendres sant, Onorat avertisquèc son mèstre que la clau del vièlh chai veniá just de desaparèisser de son puntet e qu'a solide una intrusion imminente s'aprestava.

"- Se sabes tu chi la panada la clau ? demandèc le mèstre.

- A que non, cada un pretend l'aver ni vista, ni tustada. E justament es cò de suspècte e que me tafura..

- M'agradariá plan d'ac sapier.

- Pr'aquò fèr ai una idèa. Aqueste ser vos menarai le vòstre caval a nuèit escura quand tot le monde durmiràn. Se m'ac permetètz l'embarrarai plan d'amagat dins le priorat amb un brave braçat de pastura e un ferratat d'aiga. Per la crotada vos netejarem aquò pus tard.

- Vos fau fisança Onorat.

- Baste que ma prevision s'escasa, vos sufirà de velhar deman maitin chi rondineja cap al chai vièlh."

Si fèt, l'endeman le mèstre fintant d'amagat pel fenestron, s'avisèc que tres vaillets dintravan dins le chai vièlh. Un còp que fusuèron a fosegar, amb la clau demorada sus la pòrta, Pèire les clavèc en dedins.

Puèi dins la vrespada desliurèc les sediciosas e amassèc tot son monde, sirventas, bracièrs, lauraires, boièrs e de segur le mèstre vailet. E aquí, sens parlar ni d'òli ni de farina cadun recebèc un escut d'aur de qué fèr bonas pascas.

Pèire de Pèiregal èra content mas pensiu : "- Òc ben brave Onorat, se me podètz ara vendre la mècha ?

- E ben mèstre es pas complicat dasièr nuèit abans de vos menar le caval, li capvirèri - sens davant, darrèr - les quatre fèrres ! "

~~~~~

Ditas ancianas de Joan Pèire Salvat

Le cosin de Ròcacerièras
Nos venguèc véser dimècres o dijaus
En portant quatre o cinc panièras
De persècs de Casèras
E mès d'artichauts.
Sens brica se genar s'assietèc a taula
E se ba mangèc tot sens una paraula.

De Cosins n'avèm a Puègbusca
N'avèm que flambuscan,
E n'avèm tanbens
Que foten pas res.

~~~~~

SOSCRIPCION

Vos prepausam los poèmas en gascon d'Emmanuel Delbousquet [1874-1909] : CAPVATH LA LANA
Prètz de soscripcion : 14 € (9 € l'obratge + 5 € pels fraisses de mandadís). Fins al 15 de febrèr de 2019.
Format : 16 cm x 24 cm a l'italiana, 204 paginas environ.

Capvath la lana foguèt pas jamai tornar editat dempuèi sa publicacion postuma en 1924 per Antonin Perbòsc. Aquesta edicion nòva, amb un prefaci de Maurici Romieu, balha a legir l'edicion originala amb l'estampèl d'Antonin Perbòsc naturalament mas tanben lo manuscrit (inedit) dels poèmas e sa revirada en francés, de fotografias ineditas de familha e un estudi de Philippe Gardy, director de recèrca onorari al CNRS ; en annèxa, lo vocabulari complet occitan gascon-francés dels poèmas de l'autor. S'aquel libre vos interèssa, basta d'inscriure sus papièr liure : nom d'ostal, pichon nom, adreça postala e adreça mail e de lo mandar amb vòstre pagament de 14 € a : IEO-Arièja – 11 car. Eric Fabre – 09100 PAMIER

N.B. Lo chèc serà encaissat pas qu'a la parucion del libre

